

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Nimeämispyyntö VN/1972/2020

Luonnos valtioneuvoston koulutuspoliittiseksi selonteoksi; sisäministeriön lausunto

Opetus- ja kulttuuriministeriö on pyytänyt sisäministeriön lausuntoa luonnoksesta valtioneuvoston koulutuspoliittiseksi selonteoksi. Lausuntonaan sisäministeriö toteaa seuraavaa.

Yleiset kommentit

Sisäministeriö katsoo, että luonnos valtioneuvoston koulutuspoliittiseksi selonteoksi on ansiokas ja kattava koonnos maamme koulutusjärjestelmän ja tutkimuksen nykytilasta, tavoitetilasta sekä koulutusjärjestelmän ja tutkimuksen kehittämiseen tarvittavista toimenpiteistä. Luonnoksessa tunnistetut muutostekijät, kuten väestönmuutos, eriarvoistuminen, teknologian kehitys sekä työn ja ympäristön tilan muutokset vaikuttavat koko yhteiskuntaan hallinnonalaan katsomatta. Osaavan henkilöstön saatavuus on yhteinen haasteemme, kuten myös tulevaisuuden osaamistarpeiden ennustaminen ja niihin vastaaminen.

Sisäministeriön hallinnonalalla ruotsin kieltä riittävästi osaavien rekrytoiminen pelastustoimen ja hätäkeskustoiminnan ammatteihin on osoittautunut haasteelliseksi. Niin ikään maahanmuuttajataustaisten tulisi hakeutua koulutukseen ja rekrytoitua myös näiden alojen työtehtäviin, koska heitä on myös asiakaskunnassa yhä enenevässä määrin.

Sisäministeriö asetti 11.11.2020 kaksivuotisen Pelastustoimen ja hätäkeskustoiminnan koulutuksen uudistamishankkeen. Hankkeen tavoitteena on muun muassa koulutusjärjestelmän kehittäminen siten, että se vastaa pelastustoimen ja hätäkeskustoiminnan tulevaisuuden osaamishaasteisiin. Nyt luonnoksena lausuttava valtioneuvoston koulutuspoliittinen selonteko tulee osaltaan valmistuessaan palvelemaan myös sisäministeriön hallinnonalalla tapahtuvaa koulutusjärjestelmän kehittämistä paitsi yhteiskunnassa vaikuttavien kehitysnäkökulmien, myös selonteossa esiintuotujen laajojen yhteiskunnassamme vaikuttavien muutostekijöiden ja haasteiden kuvausten osalta.

Luvut 3.3 ja 3.11

Sisäministeriö kiinnittää huomiota luvuissa 3.3 (s. 31) ja 3.11. (s.55) olevaan kirjaukseen, jonka mukaan ”*opiskelijoiden maahantuloa sujuvoitetaan ja mahdollistetaan tutkinnon suorittaneille **pysyvä oikeus jäädä Suomeen***”. Sisäministeriö esittää kirjauksista seuraavat huomiot.

Hallitusohjelman tavoitteiden mukaan ulkomaalaisten tutkijoiden, Suomessa opiskelevien ja korkeakoulututkinnon suorittaneiden sekä heidän perheidensä maahan jäämistä helpotetaan uudistamalla lupakäytäntöjä, sujuvoittamalla oleskelulupaprosesseja sekä vahvistamalla korkeakoulujen ja työelämän vuorovaikutusta. Lisäksi hallitusohjelman mukaan opiskelijoille tulisi myöntää oleskelulupa koko tutkinnon suorittamisen ajaksi ja valmistumisen jälkeen myönnettävän työnhakuluvan voimassaoloaika pidennettäisiin kahteen vuoteen. Työ- ja elinkeinoministeriö, sisäministeriö, ulkoministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö sekä opetus- ja kulttuuriministeriö ovat 17.4.2020 asettaneet ulkomaalaislainsäädännön ja lupamenettelyjen kehittämishankkeen, jonka osana on ulkomaalaisia opiskelijoita ja tutkijoita koskevien säännösten uudistamisen alatyöryhmä (AT3). Alatyöryhmän tehtävänä on selvittää, miten edellä mainitut hallitusohjelman kirjaukset voidaan lainsäädännössä toteuttaa.

Ulkomaalaislain 33 §:ssä säädetään oleskelulupalajeista. Oleskelulupa voi olla joko määräaikainen tai pysyvä. Määräaikainen oleskelulupa myönnetään joko tilapäisenä (B) tai jatkuvana (A). Pysyvä oleskelulupa on voimassa toistaiseksi. Pysyvän oleskeluluvan myöntäminen edellyttää ulkomaalaislain 56 §:n mukaan muun muassa sitä, että ulkomaalainen on oleskellut maassa yhtäjaksoisesti neljä vuotta jatkuvalla oleskeluluvalla (A). Mainittakoon, että opiskelijalle myönnettävä oleskelulupa on tilapäinen (B).

Esille nostetussa maininnassa ei liene kyse siitä, että opiskelijalle myönnettäisiin tutkinnon suorittamisen jälkeen ulkomaalaislain mukainen pysyvä oleskelulupa. Mikäli tarkoituksena on viitata hallitusohjelman tavoitteeseen yleisesti helpottaa korkeakoulututkinnon suorittaneiden maahan jäämistä tai siihen, että valmistumisen jälkeen myönnettävän työnhakuluvan voimassaoloaika on tarkoitus pidentää kahteen vuoteen, tulisi tämän selvyuden vuoksi selkeästi ilmetä tekstistä. Sisäministeriön näkemyksen mukaan on jokseenkin epäselvää, mitä käsitteellä pysyvä oikeus tarkoitetaan ja mihin sillä viitataan. Näin muotoiltuna se voi olla harhaanjohtava tai johtaa väärinymmärryksiin.

Luku 4

Luvussa 4 (s. 59) todetaan seuraavasti: ”*Lisäksi Suomessa oleskelee kymmeniä tuhansia kansainvälisiä opiskelijoita ja työntekijöitä, joilla on väliaikainen oleskelulupa*”.

Sisäministeriö toteaa teknisenä huomiona, että väliaikaisen oleskeluluvan sijasta olisi tarkoituksenmukaisempaa käyttää ulkomaalaislainsäädännön terminologian mukaisesti ilmaisua määräaikainen oleskelulupa.

Lausunto

SM211241

00.02.04

21.01.2021

SMDno-2020-2769

Kansliapäällikkö

Kirsi Pimiä

Erikoissuunnittelija

Aino Tuovinen

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Sisäministeriö 21.01.2021 klo 22:49. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaimosta.

Tiedoksi

Ministeri Ohisalo
Valtiosihteeri Parviainen
Ministerin erityisavustajat
SM/MMO
SM/PEO